

Kiril Kirilov (Sofia)

**LES TERMES QUI DESIGNENT DES FLUIDES CORPORELS DANS *L'HEXAMERON*
ET UNE EXPOSITION EXACTE DE LA FOI ORTHODOXE DE JEAN EXARQUE**

**[Terms that Denominate Bodily Fluids in John the Exarch's
Hexameron and *On the True Faith*]**

Abstract: The article is dedicated to the terms used to denominate bodily fluids in the works of the first Bulgarian naturalist. It is part of an extensive project dedicated to Medieval Bulgarian terminology. The results of the project are presented in the dictionary (ТРЪЕ / TRJE). The object of the analysis are the terms used to designate the four fluids: blood, mucus, yellow bile and black bile that compose the human body. The linguistic material is collected from *Hexameron* (Aitzetmüller 1958) and *De Fide Orthodoxa* (Sadnik 1967) by John the Exarch. The analysis is based on the concept that terminology is not an autonomous system, but is a subsystem of the literary language. The analysis of the terms is based on their meaning and content. The motivation of the terms is influenced by the Hippocratic doctrine of humor, according to which the abundance of a fluid has an influence on human behavior. At the end of the article, we have concluded that the terms are not the contemporary names used for corporal fluids *blood*, *bile*, *mucus*. They are metaphoric names of substances that connect the human body with nature and that rule human emotions and behavior.

Keywords: behavior, fluids, blood, bile, mucus, medieval science, motivation, terminology

БАЛКАНСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ LINGUISTIQUE BALKANIQUE

BIBLIOGRAPHIE

- Aitzetmüller 1958: Aitzetmüller R. *Das Hexaemeron des Exarqueen Iohannes*. B. I-IV. Graz, 1958-1971.
- Sadnik 1967: Sadnik, L. *Des Hl. Johannes von Damaskus „Ἐκθεσις ἀκριβῆς τῆς ρηθοδόξου πίστεως“ in der Übersetzung des Exarqueen Johannes*. Wiesbaden.
- Георгиев 1990: Георгиев, М. Анатомо-физиологични понятия и представи в старобългарската книжнина. – *Palaeobulgarica* XIV (1990), 3, 65-79. [Georgiev 1990: Georgiev, M. Anatomo-fiziologichni ponjatija i predstavi v starobalgarskata knizhnina. – *Palaeobulgarica* XIV (1990), 3, 65–79.].
- Граматика 1991: *Граматика на старобългарския език*. София: Издателство на БАН. [Gramatika 1991: *Gramatika na starobalgarskiya ezik*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.].
- Илиева 2013: Илиева, Т. *Терминологичната лексика в Йоан-Екзарховия превод на „De fide orthodoxa“*. София: СамИздат. [Ilieva 2013: Ilieva, T. Terminologichnata leksika v Yoan-Ekzarhoviya prevod na *De fide orthodoxa*. Sofia: SamIzdat.].
- Керемидчиева 2012: Керемидчиева, Сл., Кочева, А., Гаравалова, И., Първанов, К., Сертова, З., Чернева, Р. *Еркеч – паметта на езика*. София: Мултипринт. [Keremidchieva 2012: Keremidchieva, Sl., Kocheva, A., Garavalova, I., Parvanov, K., Sertova, Z., Cherneva, R. *Erkech – pametta na ezika*. Sofia: Multiprint.].
- Кристанов 1954: Кристанов, Ц., И. Дуйчев. *Естествознанието в Средновековна България*. София: Издателство на БАН. 1954. [Kristanov 1954: Kristanov, C., Duychev, I. *Etestvoznaniето v Srednovekovna Bulgaria*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.].
- Мечковская 1975: Мечковская, Н. Б. Принципы исторического изучения терминологии. В: *Методы изучения лексики*. Минск. [Mechkovskaya, 1975: Mechkovskaya, N. B. Principi istoricheskogo izucheniya terminologii. V: *Metodi izucheniya leksiki*. Minsk.].
- Попова 2012: Попова, М. *Теория на терминологията*. Велико Търново: ИК „Знак’94“. [Popova 2012: Popova, M. *Teoriya na terminilogiyata*. Veliko Tarnovo: IK "Znak'94".].
- Милтенова 1992: Милтенова, А. (ред.). *Стара българска литература*. Т. 5, Естествознание. София: Изд. „Български писател“. [Miltenova 1992: Miltenova (red.) *Stara balgarska literatura*. T. 5, *Etestvoznanie*. Sofia: Izd. “Balgarski pisatel”].
- Тотоманова 2014: Тотоманова А.-М., Попконстантинов, К. *Епохата на българския цар Самуил. Език и писменост*. София: Академично издателство „Марин Дринов“. [Totomanova 2014: Totomanova, A.-M., Popkonstantinov, K. *Ephata na car Samuil. Ezik i pismenost*. Sofia: Akademichno izdatelstvo “Marin Drinov”].
- Чолова 1988: Чолова, Ц. *Естествените знания в Средновековна България*. София: Издателство на БАН. [Cholova 1988: Cholova, Ts. *Etestvenite znaniya v Srednovekovna Bulgariya*. Sofia: Izdatelstvo na BAN.].

БАЛКАНСКО ЕЗИКОЗНАНИЕ LINGUISTIQUE BALKANIQUE

DICTIONNAIRES

DELF I = Clédat, L. *Dictionnaire étymologique de la langue française*. Paris: Librairie Hachette. 1914.

DELF II = Dauzat, A. *Dictionnaire étymologique de la langue française*. Paris: Librairie Larousse. 1954.

RDHLF = *Le Robert Dictionnaire historique de la langue française*. Paris. 1998.

БЕР = *Български етимологичен речник*. София: БАН. 1971-. [BER = *Balgarski etimologichen rechnik*. Sofia: BAN. 1971-.].

МСДРЯ = *Срезневский, И. Материалы для словаря древне-русского языка по письменным памятникам трудъ И. И. Срезневского*. Санктпетербургъ: Типографія Императорской академій наукъ. 1893-. [MSDRYA = *Sreznevskii I Materialy dlia slovaria drevne-russkogo iazyka po pismennymie pamiatnikamie trudie I. I. Sreznevskogo*. Sanktpeterburgie: Tipografiia Imperatorskoi akademii naukie. 1893-.].

СтБР = *Старобългарски речник*. София: „Валентин Траянов“ 1999-. [StbR = *Starobalgarski rechnik*. Sofia: “Valemtin Trayanov” 1999-.].

ТРЙЕ = *Терминологичен речник на Йоан Екзарх*. София: УИ “Св. Климент Охридски”. 2019. [TRJE = *Terminologichen rechnik na Yoan Ekzarh*. Sofia: UI “Sv. Kliment Ohridski”. 2019.].

ТРПН = *Терминологичен речник по природни науки*. София: „Наука и изкуство“. 2006. [TRPN = *Terminologichen rechnik po prirodni nauki*. Sofia: “Nauka I izkustvo”. 2006.]

ЭССЯ = *Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд*. Москва: Издательство „Наука“. 1974- [ESSIA = *Etimologicheskii slovar slavianskikh iazykov Praslavianskii leksicheskii fond*. Moskva: Izdatelstvo “Nauka”. 1974-.].

RESSOURCES ÉLECTRONIQUES

http://histdict.uni-sofia.bg/trmdict/trm_intro

<https://www.puls.bg/aktualno-c-6/kakvi-vidove-plevralen-izliv-ima-n-29151>.

<https://www.larousse.fr/encyclopedie/medical/mucus/14649>

[https://psychologybg.comhttps://www.e-reading.club/chapter.php/1017574/225/Zhak -
Gippokrat.html](https://psychologybg.comhttps://www.e-reading.club/chapter.php/1017574/225/Zhak-_Gippokrat.html)

Prof. associé PhD Kiril Kirilov

Institute de la langue bulgare “Prof. L. Andreytchin”

Académie bulgare des Sciences

Sofia, Bulgarie

E-mail: kkm75@abv.bg

Published: 20 Dec. 2019

LB, Vol. 58 (2019), issue 2, pp. 164- 171

ISSN Print: 0324-1653